

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА ПРЕДМЕТ: СРПСКИ ЈЕЗИК

РАЗРЕД: ШЕСТИ

СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА: 5

ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА: 180

ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

Општи циљ програма:

Настава српског језика подразумјева развијање могућности ученика да самостално користи матерњи језик (писмено и усмено), оспособљавање да доживи прочитано, формирање и развијање књижевног сензибилитета код ученика као и развијање способности вредновања књижевних дијела.

Посебни циљеви програма:

- Овладавање простом реченицом и њеним дијеловима;
- Упознавање са сложеном реченицом и творбом ријечи;
- Препознавање и објашњавање појма промјенљивих и непромјенљивих ријечи;
- Усвајање основних знања о именицама и функцијама падежа;
- Проширивање и усвајање знања о глаголима;
- Оспособљавање за самостално, планско причање, описивање и за обједињавање разних облика казивања;
- Упознавање структуре и анализе епског дјела с посебним освртом на лик;
- Оспособљавање за уочавање главних ликова и пјесничких слика;
- Упознавање особености филмске и сценске умјетности;
- Овладавање простом реченицом, врстама ријечи и структуром и анализом епског дјела.

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

Наставна тема

Оквирни број часова

1. Језик	49
2. Књижевност	55
3. Лектира	9
4. Читање	12
5. Филмска и сценска култура	5
6. Култура изражавања	50

Исходи учења	Садржаји програма /Појмови	Корелација са другим наставним предметима
Тема 1: Језик - Реченица (10)		
Ученик треба да: <ul style="list-style-type: none">• препознаје и дефинише главне реченичне чланове;• уочава и схвата именски	<ul style="list-style-type: none">• Проста реченица : субјкат и предикат• Појам именског предиката;	

<p>предикат;</p> <ul style="list-style-type: none"> • наброји и разликује зависне реченичне чланове; • препозна и објасни функцију прилога у реченици; • уочава улогу личног глаголског облика; • препознаје и објашњава функцију везника 	<ul style="list-style-type: none"> • Прави објекат- зависни реченични члан; • Неправи објекат- зависни члан реченице; • Прилошке одредбе за мјесто, вријеме и начин; • Прилошке одредбе за мјеру, количину, узрок; • Уочавање и препознавање прилога и њихове функције у реченици; • Сложена реченица- појам и препознавање; • Лични глаголски облик и његова функција у реченици; • Функција везника у сложеној реченици. 	
Тема 1: Језик - Творба ријечи (3)		
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • препозна, дефинише и објасни изведене ријечи- основу, коријен и наставак за грађење. 	<ul style="list-style-type: none"> • Творба ријечи извођењем (упознавање); • Творбена основа- коријен, основа и наставак за грађење ријечи (уочавање и разликовање). 	
Тема 1: Језик - Промјена ријечи (10)		
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • разликује промјенљиве и непромјенљиве ријечи; • да дефинише падеже, разликује и објасни њихову функцију; • пронађе падеже у анализи реченице; • зна разликовати основу и наставке падежа и мијењати ријечи по падежима. 	<ul style="list-style-type: none"> • Појам промјенљивости и непромјенљивости ријечи; • Непромјенљиве ријечи; • Основна функција и значење падежа; • Номинатив- субјекат и дио именског предиката; • Генитив- припадање и дио нечега; • Датив- намјена и усмјереност; • Акузатив- објекат; • Вокатив- дозивање и обраћање пажње; • Инструментал- средство, друштво и пратилачка особина; • Локатив- мјесто. 	
Тема 1: Језик - Придјиви (4)		
<p>Ученик треба да:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Значење и врсте 	

<ul style="list-style-type: none"> • разликује и дефинише придјеве; • схвати род, број, промјенљивост и компарацију придјева и оучава их у примјерима. 	<p>придјева;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Слагање придјева са именицом у роду, броју и падежу; • Промјена и компарација придјева, функција у реченици. 	
Тема 1: Језик - Замјенице (2)		
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дефинише и препозна замјенице, разликује наглашене и ненаглашене облике замјеница. 	<ul style="list-style-type: none"> • Именичке замјенице-личне замјенице; • Промјена замјеница, наглашени и ненаглашени облици. 	
Тема 1: Језик - Глаголи (10)		
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дефинише и на примјерима објасни значење и функцију свршених и несвршених глагола, прелазних, непрелазних и повратних глагола и глаголских облика: презента, перфекта и футура I. 	<ul style="list-style-type: none"> • Несвршени и свршени глаголи; • глаголи по прелазности; • инфинитив и инфинитивна основа; • презент, презентска основа и наставци; • наглашени и ненаглашени облици презента помоћних глагола; • радни глаголски придјев; • перфекат; • футур I. 	
Тема 1: Језик - Бројеви (2)		
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • разликује врсте бројева и правилно их пише. 	<ul style="list-style-type: none"> • Појам и употреба збирних бројева; • Главни редни и збирни бројеви. 	
Тема 1: Језик - Правопис (8)		
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • правилно примјењује усвојене правописне норме и да оучава и исправља погрешно написано. 	<ul style="list-style-type: none"> • Писање присвојних придјева с наставцима: -ски, -чки, -шки, -ов, -ев, -ин; • Писање управног говора; • Писање основних и редних бројева; • Писање вишечланих географских имена; • Писање придјева изведених од именица 	

	<p>са сугласником ј у основи;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Писање генитива, инструментала и локатива именичких одричних замјеница (ни за кога); • Писање ријечце не уз глаголе, именице и придјеве; нај у суперлативу; • Тачка и запета, запета, запета уз вокатив, неколико тачака. 	
Тема 2: Књижевност (55)		
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • уочава и интерпретира улогу мотива и ликова у епском дијелу; • препознаје и разликује епско, дра-мско, лирско и психолошку мотивисаност поступака; • оправдава или осуђује поступке ликова; • уочава и објашњава друштвену условљеност поступака ; • објашњава и разликује облике казивања; • разликује и именује адржајне цјелине у тексту; • открива изражајну функцију описа и повезивање с другим елементима дјела; • препознаје узрок и последице, открива и објашњава тему и идеју у епском и лирском дјелу; • открива осјећања у лирском дјелу и развија родољубље. 	<ul style="list-style-type: none"> • Иво Андрић: Мостови; • Војислав Илић: Зимско јутро; • Милован Глишић: Прва бразда; • Џек Лондон: Бијели очњак; • Бранко Радичевић: Тачки растанак (одломак); • Бранко Ћопић: Поход на Мјесец; • Едмондо де Амичис: Школа; • Ненад Дивљан: Из детињства Николе Тесле; • Жил Верн: Нестали континент; • Свети Саво- народна епска пјесма (одломци); • Српска дјевојка- народна лирска пјесма; • Еро с онога свијета- народна приповјетка; • Петар Кочић: Гроб слатке душе; • Исак Самоковлија: Дјечак Арон; • Бранислав Нушић: Сумњиво лице (одломци); • Цар Лазар и царица Милица- народна епска пјесма; • Алија Хасагић Дубочанин: Шарко; 	<p>Историја (стари вијек) Музичка култура (дјечије стваралаштво, слушање музике, пјевање) Ликовна култура (вајање)</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Ахмед Хромаџић: Водени цвијетови; • Динко Шимуновић: Срна; • Драгутин Тадијановић: Носим све торбе, а нисам магарац. 	
Тема 3: Лектира (9)		
Ученик треба да: <ul style="list-style-type: none"> • воли књигу и читање; • препознаје и открива тему, идеју, позитивне и негативне поступке ликова; • бильежи своја запажања о прочитаној књизи и усмено и писмено реферише о томе на часу. 	<ul style="list-style-type: none"> • Данијел Дефо: Робинзон Крусо; • Марк Твен: Том Сојер; • Бранко Ћопић: Орлови рано лете; • Бранко В. Радичевић: Песме о мајци. 	Музичка култура (дјечије стваралаштво) Ликовна култура (вајање)
Тема 4: Читање (12)		
Ученик треба да: <ul style="list-style-type: none"> • изражајно чита и рецитије обрађени текст; • чита и казује текст по улогама; • брзо чита у себи и наглас. 	<ul style="list-style-type: none"> • Читање наглас и у складу с природом текста; • Изражајно читање и рецитовање прозног и поетског текста (ритам, темпо, јачина и боја гласа, пауза, реченични акценат); • Читање и казивање по улогама. 	
Тема 5: Култура изражавања (усмено и писмено) (50)		
Ученик треба да: <ul style="list-style-type: none"> • препознаје језичке законитости; • слободно изражава своје мишљење у интерактивним и другим ситуацијама; • аргументовано заступа своје мишљење и уважава мишљење других; • конфликте рјешава рјечима; • износи лични став о прочитаном дјелу. 	<ul style="list-style-type: none"> • Причање о догађају по хронолошком реду казивања на основу заједничког плана; • Причање измишљеног догађаја и доживљаја; • Питања и писмени одговори у вези са обрађеним текстом; • Питања и писмени одговори у вези с догађајима из свакодневног живота; • Описивање једноставног радног поступка (чишћење ципела и сл.); • Описивање унутрашњег простора; • Портретисање личности 	Историја (стари вијек) Биологија (биљке- животи процеси) Ликовна култура (вајање)

	<p>из књижевног дјела;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Портретисање личности из непосредне средине; • Извјештавање о стварном или измишљеном догађају; • Препричавање динамичне сцене епског дјела; • Вјежба казивања (рецитовања) запамћених текстова; • Писање записника и писма (замјеница Ви и Ваш); • Шест домаћих писмених задатака и њихова анализа на часу; • Четири школска писмена задатка (1 час израда, а 2 часа исправак). 	
Тема 6: Филмска и сценска култура (5)		
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • усвоји основне појмове о филмској и сценској умјетности. 	<ul style="list-style-type: none"> • Стварање и развој филмске и сценске умјетности; • Текст и писац, режија и режисер, глума и глумац; • Сценографија и сценограф, костимографија и костимограф, музика и композитори 	<p>Музичка култура (дјечије стваралаштво) Ликовна култура (вајање)</p>

ДИДАКТИЧКА УПУТСТВА И ПРЕПОРУКЕ:

- Наставник ће подручје језика везивати за подручје културе изражавања и рада на књижевном тексту;
- Путем одабраних примјера оспособиће ученике за самосталну анализу реченице и за примјену стеченог знања;
- Систематским вјежбањем наставник ће омогућити ученицима да на примјерима препознају и разликују промјенљиве и непромјенљиве ријечи;
- Знање о падежима- систематизовати и провјерити путем задатака објективног типа;
- Различитим вјежбама наставник ће омогућити да ученик схвати и правилно примјени знање о писању придјева, управног говора, вишечланих географских назива и падежних облика;
- На часовима рада на књижевном тексту наставник ће навикавати и оспособљавати ученике да своје ставове о дјелу доказују чињеницама из текста;
- Усмјераваће их да самостално истражују и заузимају критичке ставове о поступцима ликовна;

- Охрабриваће их да слободно испољавају своје утиске и осјећања изазвана примјеном пјесничког језика;
- Редослијед читања одабраних дијела наставник утврђује са ученицима, стручним активом и школским библиотекаром;
- На часовима радана књижевном тексту наставник ће систематски његовати и усавршавати изражајно читање, рецитовање и казивање по улогама;
- Наставник ће помагати ученицима да стекну сазнања о начину и извору добијања информација;
- Најбоље литерарне радове објављује у школском листу и другим дјечјим листовима;
- Наставник треба да упозна ученике са основним појмовима о филмској и сценској умјетности.